

AVL Els 20 acadèmics de l'AVL, el dia que va prendre possessió l'actual president, Ramon Ferrer, que és el novè per l'esquerra. Artur Ahuir és el sisè per

Nosaltres ja no som d'eixe món

EL TEMPS ha parlat amb tres acadèmics de l'AVL nomenats a proposta del PP que, abans d'accedir-hi, es movien en l'òrbita de la Reial Acadèmia de Cultura Valenciana (RACV), l'entitat secessionista per excel·lència. Ací expliquen la seua evolució després de més d'una dècada de convivència amb la resta d'acadèmics, la majoria dels quals, de l'àmbit universitari.

“**A**lguns teníem reservat aquest paper dins la nostra societat: defensar que podem ser molt valencians i, alhora, compartir una mateixa llengua amb els catalans, i anomenar-la com sempre, valenciana, i treballar per ella, i que les seues variants siguen plenament normatives i acceptades”, afirma Artur Ahuir, assegut en una terrassa del barri de Benimaclet amb vistes al gimnàs que freqüentava Eduardo Zaplana –un dels dos instigadors de l'AVL, conjuntament amb Jordi Pujol– durant la seua etapa de president

l'esquerra, i Àngel Calpe, el segon per la dreta.

valencià. Ahuir explica que els seus progenitors van esdevenir anticatalanistes llegint *Las Provincias* però que ell, l'any 1978, quan en tenia 13, no havia escoltat encara com parlaven enllà del Sénia. “De fet, quan els pares xarraven per telèfon amb els familiars catalans, sempre ho feien en castellà”, recorda. Ara és un fervent seguidor del 33 que es delecta, per exemple, amb el parlar del Berguedà: “Em fa gràcia sentir paraules d'allà dalt que ací es conserven”. I remata: “Tots hauríem de conèixer molt bé el nostre valencià, la seua fonètica, les expressions genuïnes, les nostres paraules”.

Artur Ahuir és un dels 20 acadèmics de l'AVL. N'hi hauria d'haver 21, però ja fa més de dos anys que l'ex-presidenta

—Ascensió Figueres, militant del PP— va canviar la seua cadira per un escó al Congrés i ningú no l'ha rellevada. En funció de l'acord a què van arribar els dos partits majoritaris, 10 dels 21 membres ho són a proposta del PSPV-PSOE —els professors universitaris Antoni Ferrando, Manuel Pérez Saldanya, Jordi Colomina, Albert Hauf, Rafael Alemany i Lluís Meseguer, l'editora Verònica Cantó, l'escriptor Josep Palomero i els professors de primària Honorat Ros i Josep Lluís Domènech—, cinc són de consens —Emili Casanova, professor de la UV; l'erudit Pere Maria Orts; el dramaturg Juan Alfonso Gil Alborns, la poetessa Marisol González Felip i la dimissionària Figueres— i els altres sis van ser escollits pel PP. Es tracta d'Ahuir mateix, professor d'ensenyament mitjà; Ramon Ferrer, medievalista de la UV; Eduard Mira, ex-professor de sociologia de la Universitat d'Alacant; el metge Àngel Calpe; el sacerdot Miquel Navarro i el psicopedagog Alfons Vila.

Ahuir ha format part de la comissió de quatre membres encarregada de coordinar l'elaboració del *Diccionari normatiu* de l'AVL —centenars d'hores de treball, milers d'esmenes, hores i hores de debat amb Jordi Colomina, Rafael Alemany i Josep Palomero, el contrast de tots els diccionaris valencians i catalans, la recerca del lèxic de les comarques valencianes— i quan mira cap enrere, cap als anys en què era un assidu de la secessionista Reial Acadèmia de Cultura Valenciana (RACV), se'n sent “orgullós”, perquè “vaig aprendre'n molt i vaig fer amics en defensa de la personalitat valenciana”. “Però amb la llengua passa que hom va estudiant, investiga, s'interessa per les coses... Jo hauria continuat a la RACV, però no van voler”. El dictamen sobre la unitat de la llengua —ara fa nou anys— va significar el seu adéu i el de la resta d'acadèmics amb *dobla militància*.

Sobre el diccionari de l'AVL, Ahuir subratlla que emfatitza les formes més típicament valencianes, a parer seu subjugades a les catalanes com a conseqüència d'un “desequilibri lingüístic” que remunta a “l'embranchada que la llengua va tenir a Catalunya a les acaballes del segle XIX i el començament del segle XX”. “Els valencians ens vam quedar molt endarrerits”, diu Ahuir, “ni tan sols les Normes del Castelló, l'any 1932, no es van arribar a consolidar plenament”.

“Catalunya, de la seua banda, i alguns valencians també, van confondre unitat amb uniformitat, i això no està bé”.

Àngel Calpe, un altre acadèmic amb passat a la RACV, lloa el paper de l'AVL com a “punt de trobada”, per bé que “a l'inici, ningú no s'hi sentia representat”. “No era l'Acadèmia de la Universitat i de la RACV, sinó la del PP i el PSOE”, rona, alhora que retreu als polítics que no hagen fet una “escenificació institucional de la fi del conflicte”, per exemple després del posicionament dels acadèmics sobre la naturalesa de la llengua, l'any 2005. “Ací hauria calgut una comissió de la veritat”, continua, i destaca el paper de la RACV com a “defensora d'un valencià més acostat al carrer”. El preàmbul del *Diccionari normatiu valencià* en fa esment, però segons ell, “només col·lateralment”. En aquest sentit, evoca la figura de Xavier Casp i la seua editorial Torre, “els únics que van preocupar-se a mantenir les formes valencianes, perquè els catalans no en van voler saber res”.

“Sempre m'he comunicat en valencià amb els catalans i els balears, i encara que ens enteníem, m'adonava que el valencià tenia una personalitat pròpia”, comenta Calpe. “Per això mateix sempre he pensat que, amb una planificació diferent, s'assimilaria millor el valencià normatiu i se'n podria potenciar l'ús, la meua preocupació primera”.

Ara ell accepta sense embuts la unitat de la llengua, malgrat que no li acaba d'agradar el famós dictamen del 2005, que la reconeix de manera “massa explícita”, així com tampoc “l'ús que se n'ha fet”: creu que “s'ha parat més atenció al reconeixement explícit de la llengua compartida que als altres punts de l'acord, que reivindiquen la dignificació del valencià i la promoció de les seues formes pròpies, a diferència de la manera com s'ha presentat la llengua arreu del món, excessivament fonamentada en les formes típiques catalanes”. Calpe estén la responsabilitat al PP —“en arribar al govern valencià, va canviar l'aquest per l'este i poca cosa més”— i, en general, cap als sectors que fins aleshores s'havien significat contra la unitat de l'idioma, els quals “no havien preparat professors ni havien acaronat el món de la llengua, a diferència del que havia fet gent com Eliseu Climent”. “A partir del 1982, en aprovar-se l'Estatut, tot es va calmar prou, però encara quedaven les columnes

Artur Ahuir: “Com a valencianista, em sap molt mal el soroll que hi ha hagut, el diccionari els parla de tu a tu als catalans”

de María Consuelo Reyna a *Las Provincias*”, evoca.

Calpe considera que, “potser perquè cada acord ha estat el resultat de cessions mútues”, l'AVL no ha fet prou difusió de la tasca feta des que va nàixer, ara fa 12 anys, i concreta que en el col·lectiu d'ensenyants és on això resulta més evident. “En general, desconeixen tot el que hem fet, l'AVL és la gran desconeguda, però tenim la voluntat ferma de canviar-ho”, afegeix, i tot seguit els demana receptivitat: “En algunes entrades del diccionari trobaran diverses opcions per referir-se a una mateixa paraula, i en determinats casos de segur que diran: ‘Si aquesta forma sempre havia estat errònia!’”.

Un altre membre de l'AVL procedent de l'entorn de la RACV –que en aquest cas demana l'anonimat– es mostra menys entusiasmat amb el resultat final del diccionari. “Dir que s'han admès moltes paraules que fins ara només defensava la RACV és fals i distorsionador. Les que n'hi ha, van precedides de l'anotació *col·loquial*... Hi ha més de 1.400 col·loquialismes, però sempre es prioritzen les formes consolidades des del punt de vista normatiu, fins i tot *masclitada* apareix per davant de *mascletà*!”.

“Jo sempre he apostat per la unitat”, apunta aquest tercer acadèmic. “Per la unitat d'acció dels valencianistes”, matisa a continuació, perquè la unitat de la llengua, encara no vol proclamar-la amb contundència. “Hi havia unitat de la llengua en el llatí i en el llemosí, però ara ja no resulta tan clara. Durant les primeres tres dècades del segle XX els catalans van tractar amb menyspreu els sainets i unes altres obres de grans autors valencians, com ara Josep Maria Bayarri, perquè no defensaven la unitat de la llengua, i allò va començar a distanciar-nos”.

“Lingüísticament, sóc un independentista valencià. Així com els catalans no volen la unitat d'Espanya, jo tampoc no

vull la unitat de la llengua”, adverteix. “No vull dependre totalment de les disposicions del IEC, no hem de demanar-los permís per poder dir una paraula o una altra. Com Teodor Llorente al seu dia, m'incline per ‘la germandat de la llengua’, però el IEC no ens reconeix capacitat normativa”. I de nou es remunta al segle passat, ara a l'historiador suecà Nicolau Primitiu i a l'escriptor Emili Beüt, president de Lo Rat Penat –l'últim de l'entitat que va defensar les Normes de Castelló– durant la convulsa transició a la democràcia: “Tots dos deien que qui havia fallat era Catalunya, incapaç de fer una acadèmia en peu d'igualtat”. Potser per això el diccionari de l'AVL li sembla “fabulós”, fins al punt de considerar-lo “enciclopèdic”. Per contra, no li agrada “gens” la normativa de la RACV, amb què ja no manté cap relació.

La definició. De les més de 93.000 entrades que recull el diccionari de l'AVL, la que ha aixecat polseguera és justament la segona accepció de *valencià*, “llengua romànica parlada a la Comunitat Valenciana, així com a Catalunya, les Illes Balears, el departament francès dels Pirineus Orientals, el Principat d'Andorra, la franja oriental d'Aragó i la ciutat sarda de l'Alguer, llocs on rep el nom de *català*”. “Era l'ocasió perfecta per a presentar una obra en positiu, que orienta sense prohibir”, indica Àngel Calpe, “però tot s'ha malbaratat per una definició que de cap manera no contradiu allò que marca l'Estatut”. “No és la fórmula ideal, hauria sigut menys controvertit que no s'hi fera esment al nom de *català*, però és la que s'ha decidit i s'adiu amb la llei”, rebla. “La definició és un resum del dictamen del 2005, que va ser publicat al *Diari Oficial de la Comunitat Valenciana*”.

Artur Ahuir aprofita l'avinentsa per remarcar el seu valencianisme: “Com a valencianista, em sap molt mal tot el

soroll que hi ha hagut. És una definició que els parla de tu a tu als catalans, com a germans, que comença dient que el valencià és una llengua romànica... Una llengua! Al mateix nivell que el francès o l'italià. El nom també queda clar: la llengua que compartim ací rep un nom històric, tradicional i estatutari que és el de *valencià*. Dins del món acadèmic és la millor definició de tota la història lingüística moderna. Per què ningú no ho valora, això? Què més vol la gent?”.

Sobre la unitat de la llengua, Ahuir remarca que “no passa res per dir la veritat, però al mateix temps, era l'ocasió de compensar una mica la descompensació que hi havia en la normativa actual, on les formes catalanes eren clarament preponderants”. En aquest sentit, aquest acadèmic fa una crida perquè la “normalitat” s'estenga de llarg a llarg del domini lingüístic: “La normalitat seria que un autor valencià guanyara un premi literari important a Catalunya escrivint amb les formes autòctones valencianes. El diccionari és una obra molt útil per als valencians però també per a tots els parlants, que ara podran descobrir –si volen– les peculiaritats tan interessants de la llengua que es parla a aquesta banda. La reciprocitat televisiva també ho hauria permès, però malauradament hem perdut RTVV i ja no serà possible”.

“Quim Monzó va escriure el 7 de febrer un gran article a *La Vanguardia* [titulat ‘Un desenllaç inesperat’] en què destacava les troballes lingüístiques que hi havia fet”, es felicita Ahuir, per a qui el diccionari “consolida lingüísticament l'orgull de valencianitat”. “Hi ha tot de paraules que el diccionari del IEC incomprendiblement no recollia”, i unes altres, com ara neologismes científics o argot agrícola, que faran “que la llengua respire”. La feina, titànica, ha comportat deu anys de debats –paraula per paraula, per ordre alfabètic– i dos de revisions.

Quan aquests dies observa la reacció d'alguns grups contra el diccionari i, per extensió, contra l'AVL, a Artur Ahuir li passa pel cap el nom d'algun egregi filòleg i escriptor: “Ara prenc consciència del patiment que va passar Manuel Sanchis Guarner, que va estar tota la vida estudiant la seua llengua i la seua cultura per a acabar perseguit com a antivalencià. Degué ser molt frustrant”.

Víctor Maceda

Àngel Calpe: “Ací hauria calgut una comissió de la veritat, una escenificació institucional de la fi del conflicte”